

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННИКАЎ БССР

№ 57 (1383)

Серада, 22 ліпеня 1959 года

Цана 40 кап.

Пленум ЦК КПБ выказвае ўпэўненасць у тым, што партыйныя арганізацыі рэспублікі на аснове карэннага паляпшэння масава-палітычнай работы сярод насельніцтва забяспечаць яшчэ больш цеснае згуртаванне беларускага народа вакол роднай Камуністычнай партыі і яе ленинскага Цэнтральнага Камітэта, накіруюць усе намаганні працоўных рэспублікі на паспяховае ажыццяўленне гістарычных рашэнняў XXI з'езду партыі, чэрвеньскага і снежаньскага Пленума ЦК КПСС, на датэрміновае выкананне вытворчых планаў і абавязальстваў 1959 года і тым самым унясуць дастойны ўклад у вырашэнне велічных задач камуністычнага будаўніцтва ў нашай краіне.

(3 пастановы XV Пленума ЦК КПБ).

МАГУТНЫМ ПОСТУПАМ

Камунізм... Светлая будучыня чакае...

За нас, за гэтую будучыню, змагаюцца многія пакаленні людзей. У змаганні выхоўвалася салядарнасць працоўных, агуртаванасць дэмакратычных сіл свету. Больш ста год назад, на зары камуністычнага руху, прагучаў вялікі заклік, абвешчаны Марксам і Энгельсам: «Пралетарыі ўсіх краін, яднуйцеся!».

З таго часу гісторыя прайшла знамянальны шлях. У агні Вялікай Кастрычніцкай Сацыялістычнай рэвалюцыі нарадзілася першая ў свеце дзяржава рабочых і сялян. Скінулі ланцугі адвечнай эксплуатацыі многія народы Еўропы і Азіі. Утварыліся магутныя сацыялістычныя лагер, моцны дружбы народаў, адзінства ідэй і мэт. Камунізм з запавятай і дзейнай мары становіцца ў краінах сацыялізма блізкай будучыняй.

У авангардзе змагаюцца камунізм ідэя СССР. Мы, савецкія людзі, шчыра ганарымся і радуемся, што нашай краіне выпала лёс перададчы вядучага новага свету, лёс пачаць, але і дзяліцца. Шмат было на нашай дарозе нястач і ліхацця. Але чаго не пераадолець энергія свабоднага народа, арыентаванага вялікай мэтаю! І сёння СССР — магутная дзяржава з высокаразвітай прамысловасцю і сельскай гаспадаркай, краіна самай перадавай культуры. Сёння дасягненні савецкай навуцы і тэхнікі адзіліваюць увесь свет. Сёння мы здзяйсняем велічную праграму, распрацаваную XXI з'ездам КПСС, — праграму разгорнутага будаўніцтва камунізма.

Шудоўныя поспехі спадарожнічаюць нам. Днямі краіну абляцала вясёлае аб'яднанне выдання сямігодкі. Плян першага паўгоддзя наша прамысловасць перавыканала. Дасягнулі буйных поспехаў у гэтым паўгоддзі і працоўнікі вёскі. У гіганцкіх маштабах ідзе будаўніцтва, асабліва ў ўсходніх раёнах краіны. Кожны дзень сямігодкі бачыць яркія прыклады працоўнага гераізму і высокай свядомасці савецкіх людзей. У нас ёсць усе магчымасці перавыканання праграмы сямігодкі.

Паспяхова будуюць новае жыццё нашы сябры ў сацыялістычных краінах. Савецкі Саюз аказвае і аказвае ім дапамогу машынамі, абсталяваннем, крэдытамі і інш.

Выступаючы дзямі на мітынгу ў польскім горадзе Каваліцы, таварыш М. С. Хрушчоў гаварыў:

«Цяпер, таварышы, мы ідзем разам, у адным страі, дапамагаючы аднаму. Наш агульны рух да камунізму прайшоў праз перадавыя і тэхнічныя працоўныя таксама самадзейна, як данецкі шахцёр і кузнечнік металург, як будаўнік новага Кітая, як металіст Прагі, Будапешта і Берліна, машынабудаўнік Бухарста і Сафіі, тэкстыльшчык Тарана, Ханоя і Шкеныяна. Новае, камуністычнае расце і мацнее, як волат, бурна набіраецца маладых сіл. Для яго няма нічога неажыццяваемага. І

які б перашкоды ні чыніліся на нашым шляху ворагамі міру і сацыялізма, яны будуць пераадолены. Мы дасягнем нашай вялікай мэты, пабудуем самае лепшае і справядлівае грамадства на зямлі — камунізм».

Шчыра ўзаемадапамагаючы, бескарысліва супрацоўнічаючы, ідэйна адзінства — вось чым характарызуюцца адносіны паміж краінамі сацыялізма. Велізарны выразі выдзяляюцца ў СССР, у тым ліку і ў Беларусі, кнігі кітайскіх, польскіх, румынскіх, венгерскіх, балгарскіх, карэйскіх, албанскіх, чэхаславацкіх, в'етнамскіх, нямецкіх пісьменнікаў. У сваю чаргу ў братніх сацыялістычных краінах перакладаюцца і выдаюцца ў шырокіх маштабах творы савецкай літаратуры. Дзеянне савецкага мастацтва — частая гасць нашых зарубіжных сяброў. Усім вядома Беларускае народнае ансамбль песні і таца паспяхова выступае ў Румыніі, дзе праводзілі Дні беларускай культуры і мастацтва. Неаднаразова нашы творчыя калектывы наведвалі ўважліва і ўважліва і выдатна самадзейнасці ў Баранавічы. І мы ў Беларусі часта атрымліваем асалоду ад гасцёў нашых зарубіжных сяброў. Фактаў культуры супрацоўніцтва можна прывесці многа, іх безліч. І гэта добра, бо гэта спрыяе нашай дружбе, садзейнічае ўзаемаўзабагацэнню культуры.

Ідэйнае адзінства і братняя дружба народаў сацыялістычных краін — вялікая сіла, якая пільна стаяць на варце міру і гатовая сарваць любыя планы імперыялістычнай реакцыі. Амары вярнуцца авантур вымушаны лічыцца з гэтым.

Нам патрэбны мір для шчасця нашых людзей, для творчай працы ў імя камунізма. Мір патрэбны ўсім народам. Атамная вайна, калі б яна была развязана, прынесла б нелічоныя бедствы. Міралюбівае палітыка, якую паслядоўна праводзіць Савецкі Саюз і ўсе сацыялістычныя краіны, знаходзіць гарачы падтрымку ў сэрцах прагрэсіўных людзей свету. Такім чынам, вялікія перавагі сацыялізма над капіталізмам ярка працягваюцца не толькі ў развіцці эканомікі і культуры. Наша цвёрдая вернасць прынцыпам мірнага суіснавання даючых грамадскіх сістэм, наша нястомная барацьба за захаванне і ўмацаванне міру — гэта таксама пераказнальны доказ перавагі сацыялізма над капіталізмам.

Дружны саміт, магутны поступам ідуць у сваё заўтра краіны сацыялізма. Яны шлях адкрылі перад імі. Гэта шлях няспыннага ўздыма эканомікі і культуры, росту матэрыяльнага дабрабыту народаў. Гэта шлях, асветлены марксісцка-ленінскімі ідэямі, шлях, па якому ідзе гісторыя.

АБ МЕРАХ ПАЛЯПШЭННЯ МАСАВА-ПАЛІТЫЧНАЙ РАБОТЫ Ў РЭСПУБЛІЦЫ Ў СВЯТЛЕ РАШЭННЯЎ XXI З'ЕЗДУ КПСС І ЧЭРВЕНЬСКАГА ПЛЕНУМА ЦК КПСС

Пастанова XV Пленума Цэнтральнага Камітэта КП Беларусі ад 14 ліпеня 1959 года

Гістарычныя рашэнні XXI з'езду КПСС змяняюць сабой узровень нашай краіны ў перыяд разгорнутага будаўніцтва камуністычнага грамадства. Ажыццяўленне сямігадовага плана развіцця народнай гаспадаркі СССР дазволіць нашай краіне зрабіць рашучы крок у выкананні асноўнай эканамічнай задачы, у стварэнні матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізма. У сямігадовым плане знайшла яркае адлюстраванне ленинская нацыянальная палітыка, якая забяспечвае няўхільны ўздым эканомікі і культуры ўсіх братніх рэспублік Савецкага Саюза.

Снежанскі (1958 г.) Пленум ЦК КПСС падвёў вынікі развіцця сельскай гаспадаркі за апошні пяць год, што прайшло пасля гістарычнага вераснёўскага Пленума ЦК КПСС, і наметыў велікую праграму далейшага павелічэння вытворчасці сельскагаспадарчых прадуктаў на гэтым сямігадовым.

Пленум ЦК КПСС, які адбыўся ў чэрвені гэтага года, вызначыў канкрэтныя задачы па практычнаму ажыццяўленню гістарычных рашэнняў XXI з'езду партыі ў галіне далейшага тэхнічнага прагрэсу ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі. Рашэнні чэрвеньскага Пленума ЦК КПСС маюць важнейшае значэнне для датэрміновага выканання сямігадовага плана, для далейшага ўмацавання эканамічнай магутнасці нашай Радзімы і павышэння матэрыяльнага і культурнага ўзроўню савецкіх людзей.

Як і ўвесь савецкі народ, працоўныя Беларусі з велізарным натхненнем сустрэлі рашэнні XXI з'езду партыі, снежаньскага і чэрвеньскага Пленумаў ЦК КПСС і ўносіць свой дастойны ўклад у выкананне сямігадовага плана. Калектывы прамысловых прадпрыемстваў Беларускага эканамічнага адміністрацыйнага раёна ўзялі абавязальства выканаць заданы сямігодкі па ўзроўню вытворчасці за шэсць год, паскорыць выпуск найбольш машын і механізмаў, якія маюць вялікае значэнне для далейшага тэхнічнага прагрэсу ў важнейшых галінах народнай гаспадаркі.

ЦК КПСС адобрыў ініцыятывы прамысловых прадпрыемстваў Беларускага эканамічнага раёна і рэкамэндаваў усім вытворчым калектывам разгарнуць барацьбу за датэрміновае выкананне сямігадовага плана.

Шырока разгортаецца сацыялістычнае спаробніцтва за паспяховае выкананне заданай сямігодкі і ў галіне сельскай гаспадаркі. Калгаснікі, работнікі РТС і саўгасаў таксама змагаюцца за датэрміновае выкананне заданай сямігодкі, за рэзкае павелічэнне ў калгасах і саўгасах рэспублікі ўраджаю і валавых збораў бульбы, гародніны, ільну, за павелічэнне палогоў усіх відаў грамадскай жывёлы і птушкі і вытворчасці мяса, малака і іншых прадуктаў жывёлагадоўлі.

З кожным днём у рэспубліцы ўсё шырэй разгортаецца ўсенародны патрыятычны рух за атрыманне ганаровага звання брыгады і ўдарнікаў камуністычнай працы. Тысячы вытворчых калектываў змагаюцца за гэтак ганаровае званне.

XXI з'езд КПСС падкрэсліў, што для пераходу да камунізма неабходна не толькі развіцця матэрыяльна-тэхнічная база, але і высокі ўзровень свядомасці ўсіх савецкіх грамадзян. Новым працягненнем клопатаў партыі аб камуністычным выхаванні савецкіх людзей з'яўляецца пастанова ЦК КПСС «Аб стане і мерах паляпшэння масава-палітычнай работы сярод працоўных Сталінскай вобласці». У гэтым дакуменце аб-

гульнен вопыт, дадзены ўказанні аб змесце, формах і метадах масава-палітычнай работы ў сучасных умовах, пастаўлена задача больш рашучага пераадолення адрыўна палітычнай работы ад жыцця, павышэння яе ідэйнага ўзроўню, канкрэтнасці, мэтанакіраванасці і дзейнасці.

Выконваючы ўказанні XXI з'езду партыі па пытанні ідэалагічнай работы і пастанову ЦК КПСС па Сталінскай вобласці, партыйныя камітэты і партыйныя арганізацыі рэспублікі кіруюць палітычнай працай у масах. Вылучаюцца матэрыялаў XXI з'езду КПСС у сетцы партыйнай і камсамольскай асветы ўзабагацілі змест і ідэйны ўзровень агітацыі і прапаганды, узмацнілі цікавасць камуністаў і беспартыйных да пытанню навуковага камунізму, садзейнічае ўмацаванню сувязі палітычнай работы з жыццём. Сходзі партыйных арганізацый, пленумі райкомаў, гаркомаў і абкомаў партыі, якія адбыліся ў рэспубліцы ў сувязі з пастановай ЦК КПСС «Аб стане і мерах паляпшэння масава-палітычнай работы сярод працоўных Сталінскай вобласці», паказалі, што ў апошні час павысіўся ўзровень арганізатарскай і палітычнай работы партыйных арганізацый, сталі больш разнастайнымі формы і метады ідэйнага выхавання мас.

Шырокае распаўсюджанне ў радзе партарганізацый набылі такія дзейсныя формы агітацыйна-масава-палітычнай работы, як тэатрычныя і вытворча-тэхнічныя канферэнцыі і нарады, «дні брыгады», вечары пытанню і адказаў, тэматычныя вечары, вусныя часопісы, палітычныя інфармацыі, дні віншавання перадавікоў вытворчасці, канферэнцыі рацыяналізатараў і вынаходнікаў, універсітэты культуры і народнай тэатры, узаемаправяркі выканання сацыялістычных абавязальстваў, радыё, і кіналекторыі, радыёгазеты, сатырычныя лісткі і інш.

Да правядзення масава-палітычнай работы партыйныя камітэты пачалі прыцягваць больш шырокае кола партыйнага, савецкага, прафсаюзнага, камсамольскага і гаспадарчага актыву, спецыялістаў прамысловасці і сельскай гаспадаркі, наватараў вытворчасці. У прапагандзе рашэнняў XXI з'езду КПСС шырока выкарыстоўваюцца друк, радыё, культурна-асветныя ўстановы, сродкі нагляднай агітацыі.

Разам з тым пленум ЦК КПБ адзначае, што размах і ўзровень агітацыйна-масава-палітычнай работы ў рэспубліцы ўсё яшчэ не адпавядаюць патрабаванням XXI з'езду партыі і ЦК КПСС. Ідэалагічная работа ў многіх выпадках вядзецца яшчэ беспарэмна, без належнай сувязі з практычнымі задачкамі, якія вырашае наша партыя.

Абомы, многія гаркомы і райкомы партыі дрэнна абавязваюць і пашыраюць становячы вопыт палітычнай работы ў масах, не забяспечылі паўсюднага выкарыстання разнастайнасці форм і метадаў палітычнай агітацыі.

Сур'ёзны недахоп ёсць у лекцыйнай рабоце, асабліва сярод сельскага насельніцтва. Да чытання лекцый слаба прыцягваюцца вучоныя, творчыя работнікі, спецыялісты прамысловасці і сельскай гаспадаркі. Напрыклад, у Мінскім гарадскім аддзяленні Таварства па пашырэнню палітычных і навуковых ведаў знаходзіцца больш чым 350 дактароў і кандыдатаў навуц, з лекцыямі ж выступае толькі 60—70 чалавек. У Віцебскай, Магілёўскай, Маладзечанскай абласцях да лекцыйнай прапаганды мала прыцягваюцца спецыялісты і наватары вытворчасці. У Дрыбінскім, Старадарожскім, Целяханскім, Дзівінскім,

Расонскім, Рагачоўскім і некаторых іншых раёнах лекцыйная работа не плануецца, у радзе населеных пунктаў лекцыі і даклады не чытаюцца месяцамі. Слаба ажыццяўляецца кантроль за ідэйным зместам і тэматычнай накіраванасцю лекцый, частка з іх мае абстрактны характар, не ўяўляецца за жыццём, не раскрывае глыбінні і значэння актуальных тэатрычных і практычных праблем камуністычнага будаўніцтва.

Многія партыйныя камітэты аслабілі ўвагу да работы груп дакладчыкаў, праходзяць міма фактаў, калі асобныя кіруючыя работнікі доўгі час не выступаюць перад насельніцтвам з палітычнымі дакладамі. Гомельскі, Мінскі і Брэсцкі абкомы, Полацкі, Старадарожскі, Добрушскі райкомы партыі слаба кантралююць работу дакладчыкаў, не падводзяць і не абмяркоўваюць вынікі выступленняў кіруючых работнікаў з палітычнымі дакладамі, не абавязваюць прапаганду і крытычных заўваг працоўных, не робяць адпаведных вывадаў. Кіруючыя работнікі саўгасаў, некаторыя міністарстваў і ведамстваў, кіраўнікі многіх абласных, гарадскіх і раённых арганізацый, прадпрыемстваў, будуюць не выступаюць перад працоўнымі са справаздачамі і інфармацыямі аб рабоце гэтых арганізацый і ведамстваў, не вядуць з рабочымі гутарак па надзённых пытаннях.

Некаторыя абкомы, гаркомы і райкомы партыі марудна перабудоўваюць агітацыйна-масава-палітычную работу ў святле рашэнняў XXI з'езду партыі і пастановы ЦК КПСС «Аб стане і мерах паляпшэння масава-палітычнай работы сярод працоўных Сталінскай вобласці», глыбока не ўнікаюць у змест работы агітацыйна-палітычнай і агітатарскай, мала клопачыцца аб апэратыўнасці і дзейнасці палітычнай агітацыі. Лепельскі, Ветрынскі, Глыбоцкі, Быхаўскі, Слоніміскі, Рагачоўскі і іншыя райкомы КПБ не працягваюць неабходных клопатаў аб падборы, расстаноўцы і выхаванні агітатараў, аб ўмацаванні агітацыйна-масава-палітычнай работы ў масах, не прыцягнулі да растлумачэння матэрыялаў XXI з'езду партыі ўсіх камуністаў, падрыхтаваных для такой работы камсамольцаў і беспартыйных актыву. Інструктаванне і вучоба саміх агітатараў і кіраўнікоў агітацыйна-палітычнай работы не наладжаны, кантроль за іх работай ажыццяўляецца слаба. У выніку гэтага ў многіх калгасах, саўгасах і на радзе прадпрыемстваў масава-палітычная работа залушчана, рабочым і калгаснікам не заўсёды свечасца, даходліва і пераканаўча растлумачваюцца важнейшыя падзеі ў жыцці краіны, пытанні міжнароднага становішча, рашэнні партыі і ўрада.

У арганізацыі палітычнай работы мала ўлічваюцца спецыфіка прадпрыемстваў, калгасаў, саўгасаў, асабліва і работы сярод розных груп насельніцтва. Дрэнна пастаўлена агітацыйна-масава-палітычная работа ў начныя зменах, сярод працоўных, якія жывуць у рабочых пасёлках і на хутарках, у далёкіх населеных пунктах.

Агітацыя і прапаганда нярэдка мае павярхоўны, дэкарацыйны характар. Многія лектары, дакладчыкі, прапагандысты і агітатары ў сваёй рабоце робяць асноўны ўпор на прапаганду тых даброт, якія прынясе сямігодка народу, і не звяртаюць увагі на растлумачэнне важнейшых узаконанняў з'езду партыі аб усмерным павышэнні прадукцыйнасці працы, аб неабходнасці вызначыць месца кожнага працоўнага ва ўсенароднай барацьбе за выкананне сямігадовага плана.

(Заканчэнне на 2-й стар.)

КАЛІ ЗАПАЛЬВАЮЦА ЗОРКІ

Над Случычнай апусцаецца ліпенская ноч. Запальваюцца ў высокім небе першыя зоркі. А ў хатах калгаснікаў сельгасардзі імя Кірава Случыцкага раёна

яра зіхацяць электрычныя агні. Працоўны дзень у калгасе скончыўся. Маладзё выходзіць на вуліцу. Чуваюцца песні, смех. Многія накіроўваюцца ў калгасны клуб. Мы ідзем высокай вуліцай з сакратаром камсамольскай арганізацыі калгаса Івана Няжковічам.

Ёсць людзі, якія з першага знаёмства завязваюць сімпатыю шырасцю, прастамай і абходжанні. Такі Іван Няжковіч. Я даведася, што ён служыў у ваенна-марскім флоце, пасля дэмабілізацыі вярнуўся ў родны калгас. Працуе электрамонтэрам, актыўна ўдзельнічае ў мастацкай самадзейнасці, кіруе камсамольскай арганізацыяй.

— Наш новы клуб, — паказаў Іван у бок вялікага цаглянага будынка, што ўзвышаўся непадалёк ад вуліцы. Хоць ён яшчэ недабудаваны, але няцяжка ўявіць, як будзе выглядаць праз некаторы час. Тут будуць прасторнае фойе, пакой для працы гуртоў мастацкай самадзейнасці, бібліятэка і чытальная зала, глядзельная зала на 350 месц. Будзе паровае ацяпленне. Вакол будынка новага калгаса селяцца вясной камсамольцы калгаса пасадзілі шмат дрэў.

— А зараз зойдзем у наш ціпацёрны клуб, — прапанаваў Іван. Мы зварнулі ў невялікі завулак і

неўзабаве апынуліся перад вялікім драўляным будынкам. Вечарам тут заўсёды поўна людзей. Прыходзіць маладыя працаўнікі калгасных палёў і жывёлагадоўчых фермаў. Удзельнічаюць новыя песні і танцы, рыхтуюць новыя спектаклі. Пажаляў калгаснікі завітаваць сюды пачытаць свежыя газеты і часопісы, узяць у бібліятэцы кніжкі.

Перад мной звычайныя вучнёўскія сшыткі. Але яны дбайна захоўваюцца ў клубе, бо гэта своеасаблівыя летапіс мастацкай самадзейнасці калгаса — праграмы канцэртаў. Іх шмат. Яны не падобны адна на другую. Гэта сведчыць аб плённай працы гуртоў. Тут ёсць праграмы канцэртаў, з якімі выступалі ўдзельнікі самадзейнасці не толькі ў сваім калгасе, але і перад працаўнікамі торфапрадпрыемства «Радзічава», у вёсках Гольчыцы і Камень Случыцкага раёна, у вёсцы Бялая Лука Уздзенскага раёна, у вёсцы Нукава Капальскага раёна і інш.

Часта выступаюць удзельнікі мастацкай самадзейнасці і ў брыгадах свайго калгаса. Тут, як правіла, перад канцэртамі чытаюцца даклады аб сямігадовым плане развіцця народнай гаспадаркі краіны, міжнародным змаганні, перспектывах развіцця арцелі.

Шмат маладзі ўдзельнічае ў мастацкай самадзейнасці — харавым, драматычным, танцавальным гуртках. Тут мы бачым кінамажыцкіх Васіля Мясельскага і Івана Храмцовіча, электрамонтэра Івана Ільмовіча, калгаснік палыючых брыгад Тамара Пісарык і Надзею Санько, фельчара Зосю Акуловіч, бібліятэкарку Настасю Кухту, трактарыста Мікалая Матыліцкага і інш. Багаты і разнастайны рэпертуар самадзейнасці — беларускія народныя песні і танцы, песні савецкіх кампозітараў і кампозітараў краін народнай дэмакратыі, п'есы «Прымакі» і «Паўлінка» Янкі Купалы, «Калі ўсё не так» М. Алтухова, «Навэстачка» Л. Гроха.

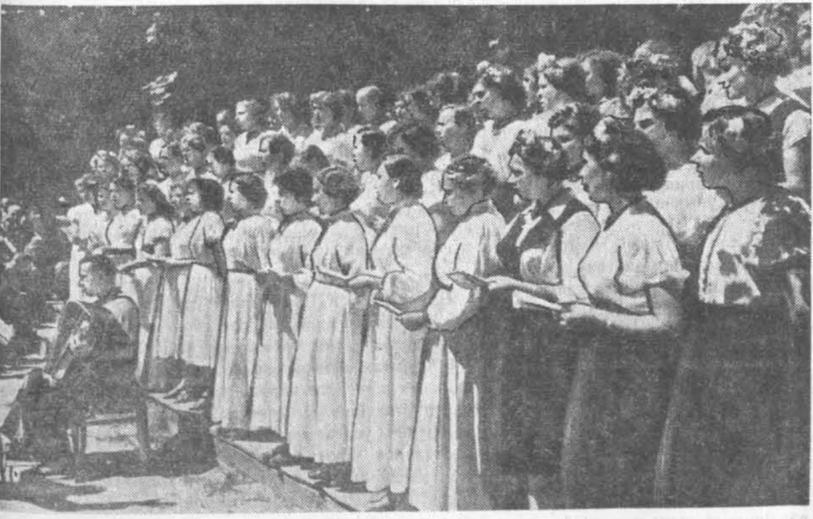
У памяшканні клуба знаходзіцца і калгасная бібліятэка, у якой звыш трых палавінай тысяч кніг. Творы Янкі Купалы і Якуба Коласа, В. Дуніна-Марцінкевіча і Максіма Багдановіча, Змітрака Бядулі і Кандрата Крапівы, Максіма Танка і Пятра Глебікі, рускіх класікаў і савецкіх пісьменнікаў — усё гэта да паслуг чытачоў. Ёсць шмат палітычнай і сельскагаспадарчай літаратуры, газеты і часопісы.

У бібліятэчным пакоі цікавая наглядная агітацыя, стэнды з выданымі па асобных тэмах: атоцтычная літаратура, кнігі аб кукурузе, матэрыялы пра спаробніцтва за званне

Цяпер у калгасе няма ніводнага двара, які б не карыстаўся паслугамі бібліятэкі.

Але, гаворачы аб усім сучасным у працы асяродка культурнага жыцця калгаса, негэта прамалучаць аб некаторых недахопах, якія кідаюцца ў вочы. Па-першае, бібліятэка не мае да гэтага часу асобнага стэнда, дзе б выстаўляліся кніжныя навінкі і, у першую чаргу, творы беларускіх пісьменнікаў. Вельмі добра было б, каб у бібліятэцы меўся і стэнд з творами пісьменнікаў-землякоў, тых, хто нарадзіўся і жыў на Случыччыне. Недастаткова вядзецца пры клубе лекцыйная прапаганда, асабліва атоцтычная. А сілы да гэтага клуб мае. Побач знаходзіцца сярэдняя школа, дзе працуе вялікі настаўніцкі калектыву. Партыйная арганізацыя калгаса таксама дапаможа.

А. ТРАЯНОўСКІ.

У парку горада Высокае (Брэсцкая вобласць) адбыўся трэці раённы фестываль маладзі. Ад рання да позняга вечара «вяселліся» юнакі і дзяўчаты, што прыехалі на фестываль з калгаснага раёна. На задмку: выступае зводны хор раёна.

АБ МЕРАХ ПАЛЯПШЭННЯ МАСАВА-ПАЛІТЫЧНАЙ РАБОТЫ У РЭСПУБЛІЦЫ У СВЯТЛЕ РАШЭННЯ ХХІ З'ЕЗДУ КПСС І ЧЭРВЕНЬСКАГА ПЛЕНУМА ЦК КПСС

Пастанова XV Пленума Цэнтральнага Камітэта КП Беларусі ад 14 ліпеня 1959 года

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Партыйныя арганізацыі не ўдзяляюць належнай увагі справе выхавання найстражэйшай дзяржаўнай дысцыпліны і высокага пачуцця адказнасці ў кіраўнікоў прадпрыемстваў, калгасаў, саўгасаў, будоўляў, РТС і ва ўсіх працоўных за выкананне заданняў сямігадовага плана, сацыялістычных абавязаных, не вядуць барацьбы супраць безгаспадарчасці, марнатраўства, супраць фармалізма ў арганізацыі сацыялістычнага спарорніцтва, у прапагандзе перадавога вопыту.

Міністэрства культуры БССР, Белсаўпроф, многія абкомы, гаркомы і райкомы КПБ, выканкомы абласных, гарадскіх і раённых Саветаў дэпутатаў працоўных не прынялі неабходных мер па палітычнай рабоце культуры-асветнай устаноў, павышэнню іх ролі ў камуністычным рыхаванні працоўных. Значная частка клубаў, хат-чыталень, бібліятэк, асабліва сельскіх, нядабраўпарадкавана, да работ у іх слаба прыцягваюцца масавая інтэлігенцыя, камсамольцы і моладзь. Неактыўна разгортваецца падрыхтоўка да рэспубліканскага агляду калгаснай і саўгаснай самадзейнасці. Не ўдзяляецца належнай увагі падбору, падрыхтоўцы і перападрыхтоўцы кадраў культасветработнікаў. Існуюць недахопы ёсць у рабоце друку, радыё і творчых арганізацый.

Пленум ЦК КПБ адзначае, што многія партыйныя арганізацыі недавальваюча вядуць барацьбу па пераадоленню перажыткаў мінулага ў свядомасці людзей, без належнай вастрэнні і не заўсёды свечасова рэагуючы на праўленні буржуазнай ідэалогіі і маралі, грэбаванне агульнадзяржаўнымі інтарэсамі, парушэнні працоўнай і вытворчай дысцыпліны, правіл сацыялістычнага супольнага жыцця, праўленні ўгодніцтва і падхаліства. Усё яшчэ слаба вядзецца прапаганда прыродазнаўча-навуковых і атэістычных ведаў, барацьба з рэлігійнымі перажыткамі і забобнамі. Антырэлігійная прапаганда арганізавана, галоўным чынам, сярод атэістаў, амаль не праводзіцца індывідуальная работа з веруючымі.

Пленум ЦК КПБ адзначае, што сур'ёзныя недахопы ў масава-палітычнай рабоце з'яўляюцца вынікам слабай арганізатарскай работы партыйных камітэтаў па выкананню пастаноў ЦК КПСС, ЦК КПБ і сваіх уласных рашэнняў аб палітычным выхаванні працоўных.

Пленум ЦК КПБ Беларусі пастанаўляе:
1. Лічыць важнейшай задачай усіх партыйных, савецкіх, прафсаюзных і камсамольскіх арганізацый глыбокае растлумачэнне працоўным рэспублікі гістарычных рашэнняў і матэрыялаў ХХІ з'езду партыі, снежанскага і чэрвеньскага Пленумаў ЦК КПСС, Звароту чэрвеньскага Пленума Цэнтральнага Камітэта да народа, шырокую прапаганду вялікіх перамог савецкага народа, абалізацыю працоўнікоў горада і вёскі на дзятэрміновае выкананне сямігадовага плана, плана развіцця народнай гаспадаркі рэспублікі ў 1959 годзе.

У галіне прамысловасці намаганні працоўных неабходна сканцэнтраваны на ажыццяўленні рашэнняў чэрвеньскага Пленума ЦК КПСС аб тэхнічным прагрэсе, украенні механізацыі і аўтаматызацыі ў вытворчасці; на павелічэнні аб'ёму прамысловай вытворчасці за лік лепшага выкарыстання прамысловых плошчаў, уканення высокапрадукцыйнага і мадэрнізацыі старога абсталявання; на выкананні сямігадовага плана прамысловасці рэспублікі па ўзроўню вытворчасці за шэсць год.

Намаганні сельскіх працоўных павінны быць накіраваны на барацьбу за павышэнне культуры земляробства і жывёлагадоўлі, актыўнае ўкаенне дасягненняў навукі і вопыту перадавікоў у сельскагаспадарчай вытворчасці, за рэзкае павелічэнне ўраджаю і валовых збораў усіх сельскагаспадарчых культур, павелічэнне пагадоў усіх відаў грамадскай жывёлы і дзятэрміновае выкананне заданняў сямігадовага плана прамысловасці рэспублікі па ўзроўню вытворчасці за шэсць год.

Пленум ЦК КП Беларусі патрабуе ад партыйных камітэтаў і пярвічных партыйных арганізацый пакласці ў аснову ўсёй агітацыйна-масавай работы пастанову ЦК КПСС «Аб стане і мерах палітычнай масава-палітычнай работы сярод працоўных Сталінскай вобласці», цясней уявляць палітычную агітацыю з канкрэтнымі задачамі, якія стаяць перад рэспублікай.

Палітычная работа ў масах павінна падтрымліваць і развіваць новыя формы спарорніцтва, усенародны рух за атрымання высокага звання брыгад і ўдзяльнікаў камуністычнай працы, рабіць усёгудальным здыбыткам вопыт перадавікоў, дабівацца ўкаення ў вытворчасці дасягненняў навукі і тэхнікі, шырока выкарыстаць рэзервы вытворчасці.

2. Пленум ЦК КПБ патрабуе ад партыйных камітэтаў і пярвічных партыйных арганізацый павысіць узровень ідэалагічнай работы па камуністычнаму выхаванню працоўных, глыбока растлумачыць працоўным найважнейшыя перавагі сацыялістычнай сістэмы перад сістэмай капіталістычнай, дасягненні краін сацыялістычнага лагера, поспехі і задачы камуністычнага будаўніцтва ў СССР, растлумачыць унутраную і знешнюю палітыку Камуністычнай партыі і Савецкага ўрада, выхоўваць працоўных у духу савецкага патрыятызма, дружбы народаў і сацыялістычнага інтэрнацыяналізма.

Неабходна дасягнуць да свядомасці кожнага працоўніка, што паспяховае выкананне сямігадовага плана, вырашэнне задачы дагнаць і перагнаць найбольш развітыя капіталістычныя краіны па вытворчасці прадуктаў на душу насельніцтва могуць быць дасягнуты толькі пры ўмове рэзкага павышэння прадукцыйнасці працы. Неабходна растлумачыць працоўным не толькі агульныя задачы, расказваць аб кантральных лічбах сямігадовага плана, але і тое, што, як і ў якіх тэрмінах трэба зрабіць на даным прадпрыемстве, у даным калгасе і саўгасе, каб дзятэрмінова выкананне сямігадовага плана, стварыць у кожным рабочым калектыве атмасферу творчай працы і вытворчага ўздыму, развіваць актыўнасць і самадзейнасць шырокіх мас працоўных.

3. Абавязак абкомы, гаркомы і райкомы партыі, пярвічны партыйныя арганізацыі дабіцца поўнага ахопу палітычнай работай усіх слабых насельніцтва, забяспечыць дыферэнцыраваны падыход у правядзенні агітацыі сярод розных груп рабочых, калгас-

нікаў, інтэлігенцыі з улікам характару іх вытворчай дзейнасці. Звярнуць асаблівую ўвагу на палітычнае агітацыйна-масавай работы на адстаючых прадпрыемствах, у эканамічна слабых калгасах і саўгасах, на новабудоўлях, у начных зменах, інтэрнатах, у далёкіх населеных пунктах і на хутарах.

Пленум ЦК КПБ патрабуе ад партыйных камітэтаў і пярвічных партарганізацый:

на прадпрыемствах, будоўлях, транспарце штомесяц склікаць сходы рабочых, ва ўсіх калгасах і саўгасах не радзей двух разоў у месяц праводзіць «дзень брыгады». На агульных і брыгадных сходах рабочых і калгаснікаў ставіць палітычныя даклады, абмяркоўваць ход выканання гаспадарчых планаў, сацыялістычных абавязаных, пытанні культурына-бытовага абслугоўвання працоўных. Да сходаў рыхтаваць канцэрты мастацкай самадзейнасці, дэманстрацыю спецыяльных кінафільмаў і іншыя культурныя мерапрыемствы. Па ўсіх выказаных на сходах прапановах і крытычных заувагах партыйныя камітэты, Саветы дэпутатаў працоўных і гаспадарчыя кіраўнікі павінны свечасова прымаць канкрэтыя меры і інфармаваць аб іх працоўных;

у цэхах, зменах, на будаўнічых аб'ектах, у калгасных брыгадах і званнях, у аддзяленнях саўгасаў, на жывёлагадоўчых фермах, у інтэрнатах увесці ў практыку штотднёвае правядзенне палітычных інфармацый па важнейшых пытаннях унутранага і міжнароднага жыцця краіны, а таксама аб чарговых гаспадарча-палітычных задачах;

прыняць меры па палітычнай рабоце існуючых і стварыць шырокую сетку новых пастаянна дзеючых агітпунктаў, зрабіць іх цэнтрамі масава-палітычнай работы сярод насельніцтва па месцу пражывання. У агітпунктах мець свежыя газеты і часопісы, неабходную літаратуру, сродкі нагляднай агітацыі, арганізаваць сталыя даведкі, устанавіць дзятэрмінавы агітатары, сістэматычна праводзіць розныя масавыя мерапрыемствы;

на ўсіх прадпрыемствах, будоўлях, у калгасах і саўгасах, у клубных установах рэгулярна праводзіць вечары пытанніў і адказаў, канферэнцыі чытачоў, сустрэчы са знатнымі людзьмі, наватарамі вытворчасці, дзятэчамі навукі, літаратуры і мастацтва, арганізоўваць тэматычныя вечары, экскурсіі, дні і вечары па прафесіях, практыкаваць выпуск вусных і светлагукавых газет і часопісаў. Сістэматычна праводзіць масавыя грамадскія агляды і рэіды праверкі арганізацыі і аховы працы, стану рабочых месцаў, выкарыстання тэхнікі, пастаянна дзеючых вытворчых на рады, эканамічныя і вытворча-тэхнічныя канферэнцыі, узаемаправеркі выканання сацыялістычных абавязаных. Асаблівую ўвагу звярнуць на правядзенне індывідуальных і групавых гутарак, як адной з важнейшых і найбольш даходлівых форм палітычнай работы сярод працоўных.

4. Пленум ЦК КПБ лічыць важнейшай задачай партыйных арганізацый палітычнае справу падбору, расстаноўкі і выхавання агітатараў і кіраўнікоў агіткалектываў. Неабходна ўмацаваць агіткалектывы найбольш падрыхтаванымі камуністамі, камсамольцамі, людзьмі, якія добра ведаюць вытворчасць і карыстаюцца аўтарытэтам у насельніцтва. Аднавіць практыку зацверджэння агітатараў і абмеркавання іх справядзач на бюро і агульных сходах партыйных арганізацый.

У пярвічных партыйных арганізацыях два—тры разы ў месяц праводзіць семінары агітатараў, чытаць на іх лекцыі па тэарэтычных і метадычных пытаннях, арганізоўваць абмен вопытам работы, інфармаваць агітатараў аб чарговых гаспадарча-палітычных задачах, інструктаваць іх па тэмах будучых гутарак. Перад агітатарамі павінны сістэматычна выступаць першыя сакратары абкомаў, гаркомаў і райкомаў партыі, старшыні выканкомаў абласных, гарадскіх і раённых Саветаў дэпутатаў працоўных, кіраўнікі гаспадарчых арганізацый.

Штоквартальна праводзіць гарадскія, раённыя на рады агітатараў. Практыкаваць правядзенне семінараў агітатараў па галінах вытворчасці непасрэдна на прадпрыемствах, у калгасах, саўгасах і РТС, дзе ёсць лепшыя ўзоры пастаноўкі агітацыйна-масавай работы. Лічыць мэтазгодным у буйных агіткалектывах стварыць школы агітатараў, у якіх арганізаваць вывучэнне пытанніў бягучай палітыкі, канкрэтнай эканомікі, дасягненняў навукі і перадавога вопыту, метадыкі агітацыйна-масавай работы.

Штомесячна праводзіць семінары кіраўнікоў агіткалектываў, на якіх разглядаць тэматыку гутарак насельніцтвам, чытаць лекцыі па найбольш важных пытаннях палітычнага і гаспадарчага жыцця.

Дабіцца, каб кожны агітатар не менш чым два разы на тыдзень выступаў на сваім участку з палітычнымі гутаркамі. Увесці ў практыку сістэматычнае правядзенне цыклаў гутарак на грамадска-палітычным тэмы і па пытаннях гаспадарчага і культурнага будаўніцтва. Рэкамендаваць партыйным камітэтам і пярвічным партыйным арганізацыям практыкаваць заматываванне найбольш падрыхтаваных агітатараў за групамі насельніцтва і асобнымі грамадзянамі для правядзення індывідуальнай работы.

Дамы і кабінеты палітычнай асветы абавязаны аказваць агітатарам усямерную дапамогу ў падборы літаратуры і матэрыялаў, практыкаваць для іх групавы і індывідуальныя кансультацыі, абагульняць і пашыраць станоўчы вопыт масава-палітычнай работы. Прыняць меры, каб кожны агітатар выпісваў патрэбныя яму ў палітычнай рабоце газеты і часопісы, быў забяспечан неабходнай літаратурай.

5. Прапанавать абкомам, гаркомам і райкомам партыі, праўленню рэспубліканскага Таварыства па пашырэнню палітычных і навуковых ведаў карэнным чынам палепшыць пастаноўку лекцыйнай прапаганды, накіраваць яе на шырокае растлумачэнне працоўным матэрыялаў ХХІ з'езду партыі і чэрвеньскага Пленума ЦК КПСС. Больш чытаць лекцыі па пытаннях марксіска-ленінскай тэорыі, аб інтэрнацыяналізме і дружбе народаў, аб дасягненнях навукі і перадавога вопыту, аб поспехах гаспадарчага і культурнага будаўніцтва ў СССР і краінах сацыялістычнага лагера. Дабіцца рэзкага павышэння ідэянага ўзроўню чытаемых лекцыяў.

Рэкамендаваць партыйным камітэтам арганізоўваць «нядзельныя чытанні», пастаянныя лекторыі,

цыклы лекцыяў, кіналекторыі і іншыя формы лекцыйнай работы. Забяспечыць правядзенне не менш адной—дзюх лекцыяў у месяц на кожным прадпрыемстве (а на буйных—па цэхах і участках), будаўнічым аб'екце, у кожным населеным пункце. Штомесяц аб'екце, у кожным населеным пункце. Штомесяц аб'екце, у кожным населеным пункце. Штомесяц аб'екце, у кожным населеным пункце.

Прыцягнуць да чытання лекцыяў партыйна-савецкія актыўны дзятэчы, літаратуры і мастацтва, найбольш вопытных настаўнікаў, спецыялістаў прамысловасці і сельскай гаспадаркі, медыцынскіх работнікаў, наватараў і перадавікоў вытворчасці. Усе члены Таварыства па пашырэнню палітычных і навуковых ведаў павінны рэгулярна выступаць з лекцыямі перад насельніцтвам.

Лічыць неабходным адзін раз у квартал праводзіць у ЦК КПБ семінары штатных лектараў партыйных камітэтаў і кіраўнікоў няштатных лектарскіх груп гаркомаў і райкомаў партыі, штоквартальна пры абкомах КПБ праводзіць семінары няштатных лектараў гаркомаў і райкомаў партыі. Адобрывць ініцыятыву райкомаў партыі, якія практыкуюць штомесячнае правядзенне «дня лектара», і рэкамендаваць партыйным камітэтам паўсюды выкарыстаць гэтую форму тэарэтычнай і метадычнай дапамогі лектарам.

Прапанавать прэзідыуму праўлення Таварыства па пашырэнню палітычных і навуковых ведаў забяспечыць правядзенне не менш двух разоў у год семінараў сакратараў абласных, гарадскіх і раённых аддзяленняў і кіраўнікоў секцыяў абласных аддзяленняў Таварыства. Не радзей чым два разы ў год у абласных цэнтрах праводзіць семінары кіраўнікоў мясцовых груп членаў Таварыства.

6. Заправаваць ад партыйных камітэтаў узмацніць кіраўніцтва групамі дакладчыкаў, дабіцца, каб кожны партыйны, савецкі, прафсаюзны, камсамольскі і гаспадарчы работнік не радзей аднаго разу ў месяц выступаў перад насельніцтвам з палітычнымі дакладамі, праводзіў з рабочымі, калгаснікамі, інтэлігенцыяй і моладдзю задзюшныя гутаркі па надзённых пытаннях. Штодзённая цясная сувязь з масамі павінна стаць жыццёвай патрэбнасцю кожнага кіраўніка, сур'ёзным крытэрыем у ацэнцы яго работы.

Кіраўнікі Саўнаргаса БССР, міністэрстваў і ведамстваў, арганізацый і устаноў, прадпрыемстваў, будоўляў, РТС, калгасаў і саўгасаў, побач з палітычнымі дакладамі, абавязаны рэгулярна выступаць перад насельніцтвам па пытаннях работы ўзначальваемых імі устаноў і прадпрыемстваў.

Пытанні ўдзелу партыйнага актыву ў масава-палітычнай рабоце, вынікі выступленняў кіруючых работнікаў перад насельніцтвам павінны рэгулярна абмяркоўвацца на пасяджэннях партыйных камітэтаў.

7. Абавязак абкомы, гаркомы, райкомы партыі, пярвічны партыйныя арганізацыі, ЦК ЛКСМБ, Міністэрства культуры і Міністэрства асветы БССР, Савет прафсаюзаў узмацніць барацьбу з перажыткамі капіталізма ў свядомасці людзей і, перш за ўсё, супраць такіх ганебных з'яў, як праўленне нацыяналізма, пагардлівых адносінаў да працы, раскрананне грамадскага добра, п'янства, хуліганства, хабарніцтва, спекуляцыяў, падхаліства і ўгодніцтва. У кожным калектыве стварыць абстаноўку нецярпimų адносінаў да нэсбытаў гэтых амаральных і антыграмадскіх з'яў, узяць ролю грамадскіх арганізацый, таварышскай душой, народных дружнаў у барацьбе супраць парашальніцтва і правіл сацыялістычнага супольнага жыцця.

Пленум ЦК КПБ патрабуе ад партыйных арганізацый рашуча ўзмацніць антырэлігійную прапаганду. Партыйныя камітэты, пярвічны партарганізацыі абавязаны забяспечыць баявы, наступальны характар антырэлігійнай прапаганды, прыцягнуць да яе правядзення найбольш падрыхтаваных прапагандыстаў. Расшырыць падрыхтоўку лектараў па пытаннях каталіцызма, іудаізма, сектанцтва, забяспечыць рэгулярнае выступленне іх перад веруючымі.

Прапанавать Міністэрству культуры і Міністэрству асветы БССР, рэспубліканскаму Таварыству па пашырэнню палітычных і навуковых ведаў больш выдаваць навукова-папулярнай літаратуры, плакатаў і метадычных дапаможнікаў антырэлігійнага характара.

8. Прапанавать абкомам, гаркомам і райкомам КПБ, ЦК ЛКСМБ, Міністэрству культуры і Міністэрству асветы БССР, Белсаўпрофу, пярвічным партыйным і камсамольскімі арганізацыям карэнным чынам палепшыць работу па выхаванню падрастаючага пакалення ў духу рэвалюцыйных традыцый, калектывізма і інтэрнацыяналізма, любові да сацыялістычнай Радзімы і адданасці Камуністычнай партыі. Асаблівая ўвага ў рабоце з моладдзю павінна быць звернута на працоўнае выхаванне юнакоў і дзятчат, на прывічце ім высокіх маральных якасцей.

Пленум ЦК КПБ звяртае ўвагу партыйных камітэтаў і пярвічных партарганізацый, ЦК ЛКСМБ, абкомаў, гаркомаў і райкомаў камсамолу на неабходнасць павышэння ролі камсамольскіх арганізацый у выхаванні моладзі, у далучэнні яе да актыўнага ўдзелу ў вырашэнні ўсіх гаспадарча-палітычных задач, якія стаяць перад рэспублікай. Шырэй уцягваць моладзь у масава-палітычную, культурна-асветную і фізкультурна-спартыўную работу, у правядзенне мерапрыемстваў па добраўпарадкаванню гарадоў, сёл, рабочых пасёлкаў, тэрыторый прадпрыемстваў, а таксама на будаўніцтву спартыўных збудаванняў, устаноў культуры і г. д.

Больш арганізоўваць для моладзі папулярных лекцыяў, розных масавых мерапрыемстваў (маладзёжныя клубы, фестывалі, маладзёжныя святы, вечары музыкі і г. д.), усяляк садзейнічаць павышэнню яе прафесіянальнага майстэрства, агульнаадукацыйнага і тэхнічнага ўзроўню. Стварыць абстаноўку нецярпimų адносінаў да асоб, якія дапускаюць п'янкі, да нэсбытаў дрэнных густаў і пошлых, варажых сацыялістычнаму грамадству нораваў.

Палепшыць выхаваўчую работу сярод школьнай і студэнцкай моладзі, падпарадкаваўшы яе паспяховаму ажыццяўленню намечаных партый і ўрадам мерапрыемстваў па ўмацаванні сувязі школы з жыццём і далейшым развіццём сістэмы народнай адукацыі.

9. Абавязак партыйныя, савецкія і прафсаюзныя

арганізацыі, Міністэрства культуры палепшыць работу культуры-асветнай устаноў. Накіраваць іх дзейнасць на растлумачэнне працоўным матэрыялаў ХХІ з'езду партыі, чэрвеньскага Пленума ЦК КПСС, абалізацыю мас на барацьбу за дзятэрміновае выкананне сямігадовага плана. Устаноўкі культуры павінны ўсімі сродкамі прапагандаваць палітыку і рашэнні партыі, растлумачыць дасягненні навукі і тэхнікі, пашыраць вопыт перадавікоў вытворчасці, весті штодзённую барацьбу за ўздым культуры горада і вёскі.

Важнейшым абавязкам культуры-асветных устаноў з'яўляецца арганізацыя культурнага адпачынку насельніцтва. У клубных установах практыкаваць наступленні кіруючых работнікаў, сустрэчы з дзятэчамі навукі, літаратуры і мастацтва, наватарамі вытворчасці. Арганізоўваць вечары адпачынку, масавыя гуляніі, спартыўныя спарорніцтвы і г. д. Прыняць меры да далейшага ўсямернага развіцця мастацкай самадзейнасці, шырока прыцягваючы да ўдзелу ў ёй рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцыю. Забяспечыць стварэнне гурткаў мастацкай самадзейнасці на кожным прадпрыемстве, у кожным калгасе і саўгасе, актыўна разгортваць падрыхтоўку да рэспубліканскага агляду сельскай самадзейнасці.

Адобрывць ініцыятыву партыйных, савецкіх, прафсаюзных, камсамольскіх арганізацый і работнікаў культуры, якія актыўна працуюць па арганізацыі самадзейных народных тэатраў, аркестраў і хораў, універсітэтаў культуры, і заправаваць ад усіх партыйных камітэтаў шырока падтрымаць гэтае добрае пачынанне. Узмацніць дапамогу калектывам мастацкай самадзейнасці з боку прафесіянальных творчых арганізацый. У арганізацыю гэтай работы павінны актыўна ўключыцца саюзы пісьменнікаў, кампазітараў і мастакоў, Акадэмія навук і Акадэмія сельскагаспадарчых навук БССР, вышэйшыя і сярэднія спецыяльныя навуковыя ўстановы.

З мэтай стварэння неабходных умоў для больш шырокага разгортвання культурна-асветнай работы ў вёсцы Пленум ЦК КПБ ставіць перад партыйнымі і савецкімі органамі задачу: да 1962 года мець у кожным калгасе і саўгасе добраўпарадкаваны Дом культуры і стацыянарную кінаўстаноўку на цэнтральнай сядзібе, а ў кожнай палыводчай брыгадзе або аддзяленні саўгаса — клуб ці чыровныя куток.

Неабходна палепшыць кінаабслугоўванне насельніцтва, рэгулярна праводзіць тэматычныя паказы і фестывалі мастацкіх, сельскагаспадарчых і навукова-папулярных фільмаў, забяспечыць паказ не менш аднаго кінасеанса на тыдзень у кожнай палыводчай брыгадзе і аддзяленні саўгаса.

Даручыць Савету Міністраў БССР разгледзець пытанне аб матэрыяльна-тэхнічным забяспячэнні культасветустаноў, аб будаўніцтве музычных школ-інтэрнатаў у абласных цэнтрах, аб выдзяленні штатных адзнак выслабаных культасветработнікаў у саўгасах, а таксама аб падрыхтоўцы кадраў масавай кваліфікацыі для работы ва ўстановах культуры.

10. Прапанавать абкомам, гаркомам і райкомам партыі, пярвічным партыйным арганізацыям, Міністэрству культуры БССР шырэй выкарыстаць нагляднае агітацыю ў прапагандзе рашэнняў і матэрыялаў ХХІ з'езду партыі, сямігадовага плана, чэрвеньскага і снежанскага Пленумаў ЦК КПСС. На малаўвуча аформленых сцендах, шчытах, у плакатах і дыяграмах, лозунгах і закліках расказваць аб выкананні ўзятых абавязаных, расказваць значэнне такіх фактараў, як рост прадукцыйнасці працы, зніжэнне сабекошту, палітычнае якасці прадукцыі, значэнне эканоміі матэрыялаў і рабочага часу, змяншэнне затрат працы на адзінку прамысловай і сельскагаспадарчай прадукцыі. Дабіцца, каб канкрэтная нагляднае агітацыя была ва ўсіх гарадах і раённых цэнтрах, на плошчах, у парках і скверах, на лініях чыгунак і шасэйных дарог, на прадпрыемствах, будаўнічых аб'ектах, у калгасах, саўгасах, у палыводчых брыгадах, на жывёлагадоўчых фермах. Шырэй выкарыстоўваць такія сродкі нагляднай агітацыі, як «лістка працоўнай славы», сатырычныя газеты, «лістка-маланкі», дошкі паказчыкаў, дабіваючыся павышэння іх дзеяснасці і надзяснасці.

11. Абавязак партыйныя камітэты, рэдактараў газет і часопісаў, Камітэт па радыёвядучым і тэлебачанню пры Савете Міністраў БССР забяспечыць глыбокае растлумачэнне працоўным рашэнняў і дакументаў ХХІ з'езду партыі і чэрвеньскага Пленума ЦК КПСС, шырока паказваць сацыялістычныя спарорніцтва прадпрыемстваў, будоўляў, калгасаў, раёнаў і абласцей за дзятэрміновае выкананне сямігадовага і вытворчых планаў 1959 года, рэгулярна публікаваць тэарэтычныя артыкулы і іншыя матэрыялы ў дапамогу работнікам ідэалагічнага фронту, абагульняць і шырока прапагандаваць станоўчы вопыт.

Па рэспубліканскаму і абласнаму радыё арганізоўваць выступленні перадавікоў вытворчасці, вучоных, партыйных і савецкіх работнікаў, дзятэчу літаратуры і мастацтва. Неабходна прыняць канкрэтыя меры для сур'ёзнага палітычнага якасці радыё- і тэлевізійнага перадачы, дабіцца, каб яны былі надзяснымі, цікавымі і змястоўнымі.

Аддзелу прапаганды і агітацыі ЦК КПБ устанавіць штодзённую кантроль за дзяснасцю кніжных і газетных выдвецтваў, павысіць якасць выдання папулярных кніг і брашураў па пытаннях марксіска-ленінскай тэорыі, аб вопыце партыйных арганізацый у правядзенні ідэалагічнай работы. Абкомам, гаркомам і райкомам партыі ўзмацніць кіраўніцтва абласнымі, раённымі і шматтыражнымі газетамі, насценным друкам, абласнымі рэдакцыямі радыёвядучых і мясцовымі радыёвуламі, трымаць пад неаслабнай увагай распаўсюджванне друку і рэалізацыю літаратуры.

***

Пленум ЦК КПБ выказвае ўпэўненасць у тым, што партыйныя арганізацыі рэспублікі на аснове карэнна палітычнага масава-палітычнай работы сярод насельніцтва забяспечыць яшчэ больш цяснае згуртаванне беларускага народа вакол роднай Камуністычнай партыі і яе ланіскага Цэнтральнага Камітэта, накіруючы ўсе намаганні працоўных рэспублікі на паспяховае ажыццяўленне гістарычных рашэнняў ХХІ з'езду партыі, чэрвеньскага і снежанскага Пленумаў ЦК КПСС, на дзятэрміновае выкананне вытворчых планаў і абавязаных 1959 года і тым самым унясуць дастойны ўклад у вырашэнне велічных задач камуністычнага будаўніцтва ў нашай краіне.

МЫ ДРУЖБАЙ З'ЯДНАНЫ НАВЕКІ

Сёння, 22 ліпеня, спаўняецца 15 год з дня пачатку вызвалення Польшчы ад фашысцкага захопнікаў. Гэтую дату польскі народ адзначае як свята нацыянальнага адраджэння сваёй радзімы.

У гэтыя дні ў Польшчы знаходзіцца партыйна-ўрадавая дэлегацыя Саветаў Саюза на чале з Першым сакратаром ЦК КПСС, Старшым Савецкім Міністрам ССРР таварышам М. С. Хрушчовым. Сутрачкі дэлегацыі з прабоўнымі Польшчы ператвараюцца ў хваляючую дэманстрацыю адзінства і дружбы.

Пра тых, што з боку

Не тым, што заўжды чакалі ў баку ад бітваў выгоды, не іхнім імёнам, у памяці вечнай народа быць памянёным.

Не для тых, каму ў бітве за народ не стала адвагі, барабаны ўрачыста грмыць і сціхаюць снігі...

Тых, што дрэмалі у вежах

У час барацьбы і надзеі, помніць народ не будзе. З імёнамі іх папера сатлее, на іх забудуца людзі.

Ты ж, што заўжды ішлі штандары неслі, наперад, хоць агнівалі рана — жыць будучы ў пэні.

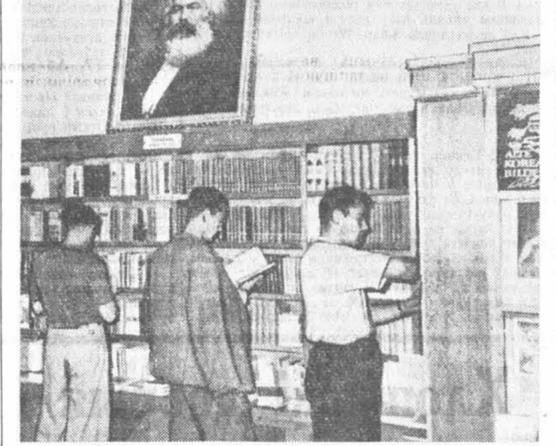
Пераклаў з польскай Ул. БОЙКА.

У адзеле польскай кнігі

Надаўна на сцэне старэйшага беларускага драматычнага Тэатра імя Янкі Купалы была пастаўлена п'еса польскага драматурга Ю. Славацкага «Смерць ваяводы». Крыху раней Аднойчы, напрыклад, у матэрыялы ўвайшоў жыхар сталіцы М. Тураш. Ён даведаўся пра тое, што ў Польскай Народнай Рэспубліцы выйшла з друку кніга А. Салаўяра «Смерць ваяводы». Работнікі прылажылі зрабіць з'явіліся не толькі сведчаннем культурнай сувязі беларускага і польскага народаў, Гэта — дружба і любоў, якія з кожным годам мацнеюць. Толькі гэтым можна растлумачыць і тое, што ў беларускага аматара кнігі вялікае цікавасце да польскай літаратуры. Ён хоча ведаць, што выдаліся за апошні час у Народнай Польшчы, хоць набыць лепшыя творы. І тут яму на дапамогу прыходзіць магазінны аддзел польскай літаратуры. На прапасты падыходзіць каталог назваў розных кніг. Тут збор твору Адама Міцкевіча, наведылі Элізы Ажэшкі, вершы Юліяны Тувыма, раманы Казімежа Брандаса, Леопа Крочкоўскага і многіх іншых польскіх пісьмемнікаў. Ішчы і пераклады вершаў М. Нярасава, раманаў Э. Залы на польскую мову.

Наведвальнікі аддзела многа знаходзяць матэрыялаў па пытаннях мовазнаўства, філалогіі, літаратуразнаўства. Тут больш дзевяці назваў розных прац. Сярод іх — граматыка польскай мовы, даследаванні «Прус і Жаромскі» Г. Марчэвіча, «Мішэвіч і сярод славакаў» Ю. Магнішэўскага, каталог польскай прозы за апошнія гады.

На здымку: у адзеле польскай кнігі.

Фота Ул. Крука.

Навіны культурнага жыцця

(ПА СТАРОНКАХ ЧАСОПІСА «ПОЛЬШЧА»)

ВАРШАўСКАЯ СКУЛЬПТУРА
У Варшаве працуе выстаўка скульптур, на якой экспануюцца галоўным чынам работы пасляваенных год. Тут творы маладых скульптараў і майстроў стараўшага пакалення, працы якіх уважалі ў нацыянальную скарбніцу мастацтва.

Вось аўтарскіх Талзуша Брыера, прафесара кафедры скульптуры Варшаўскай Акадэміі мастацтва. З яго імем звязана выхаванне некалькіх пакаленняў скульптараў, працы якіх занялі дастойнае месца ў польскай скульптурнай мастацтва.

На выстаўцы экспануюцца творы Кесамеры Дуікоўскага. Яго разнастайная, багатая творчасць, прычым з невялікімі выходамі і да архітэктурных помнікаў, захлаліе прастаноў, манументальнасцю.

Шырока вядомы барельефы з саслоўнага дрэва Яна Шчэпаўскага. Работы Францішка Стрыкевіча экспануюцца на выстаўцы «Галаву дзяткіны», выкананую ў керамцы.

Скульптар Зофія Візна свае жаночыя фігуры адлівае ў чыгуны або ў цэмент. Чыгун выкарыстоўвае ў сваіх працах і скульптар Адам Пруці. Яму належыць лірычны «Партрэт карыякі» з граніту.

Скульптары маладошага пакалення таксама паказалі на выстаўцы многа цікавых работ. Сярод іх вядомы значны працы Юзафа Трэнбароўскага, Марыяна Куряты, Барбары Стрыкевіч і Аама Ромуля.

Выстаўка «Варшаўскае скульптурнае» дае яркае ўяўленне не толькі аб багатай тэме, над якой працуюць майстры рэалізму, але і аб іх узроўні майстравства.

«ГОД ШАПЭНА»

1960 год аб'яўлены «Годам Шапэна». У Варшаве адбудуцца традыцыйныя Шосты міжнародны конкурс і Шапэна з удзелам лепшых пісьмемнікаў многіх краін. Ужо цяпер разгарнулася актыўная падрыхтоўка да гэтых урачыстасцей.

Апублікаваным вынікі Міжнароднага конкурсу на лепшыя плакаты да «Года Шапэна». У конкурсе прымаўла ўдзел 25 краін, ад якіх паступіла 395 работ. У склад журы, старшынёй якой быў прафесар Ежы Грыняўскі, уваходзілі вядомыя польскія мастаі, а таксама мастаі Англіі, Нарвегіі, ГДР. На конкурс паступіла няшмат цікавых плакатаў.

Першым прызёрам конкурсу атрымаў Манфрэд Круск (Заходні Берлін), другую — Джазэф Макрэт (Англія), трэцюю — Ларс Эрык Фальк (Швэцыя), чацвёртую — Рут Герхард і Расіта Сітман (ФРГ).

ВЯРТАННЕ З ДАЛЕКАГА ПАДАРОЖЖА

Гэта падарожжа, што пачалося 5 жніўня 1939 г. ў Варшаве, закончылася амаль праз дваццаць год — 3 жніўня 1959 г. Падарожнікі былі незвычайна вясёлымі і шчыра любілі польскі пісьмемнік.

У сувязі з парозвай вайны 5 жніўня 1939 г. яны былі зладзены ў Банк польскага гаспадаркі для захоўвання ў яго сейфах. Пры набліжэнні фашысцкіх войскаў да Варшавы скрыні перавезлі ў Румынію, пасля — у Парыж, дзе яны захоўваліся ў Польскай бібліятэцы. Калі ж Парыж стаў пагражаны вайна, скрыні перавезлі са скрабамі Вяльскага ў Кракава, дзе перавезены ў Італію Канаду.

На працягу гадоў год палекі звярталіся да канадскага ўрада з просьбай вярнуць іх нацыянальнымі скарбы. І толькі амаль праз дваццаць год падарожнікі нарэшце вярнуліся на радзіму — у Нацыянальны музей у Варшаве.

Што ж захоўвалася ў скрынях? Гэта — «Свентакшыцкі казанік» — старадаўні помнік польскай пісьмемнасці яшчэ XIII ст. Рукапісы да рэвалюцыі захоўваліся ў царскай публічнай бібліятэцы ў Пецярбургу. У 1921 г. Савецкі ўрад разам з іншымі помнікамі перадаў іх польскаму народу.

У Нацыянальным музеі экспануюцца «Фарыянальскія псалтыры» на лацінскай, польскай і нямецкай мовах, хроніка XII ст., якая была перадавана ў 1476 г., і многія іншыя старадаўнія друкаваныя і рукапісныя творы. Тут жа былі знойдзены 22 тамы і адна папка з рукапісамі Фрэдэрыка Шапэна.

У другой скрыні захоўваліся розныя каштоўнасці і аб'екты: карнацкія мэч апошняга польскага караля Станіслава Аўгуста Панятоўскага, булава нацыянальнага героя Стафана Чарнецкага, розныя залатыя рэчы — кубкі, медальёны і інш.

МУЗЕЙ ЧАЛАВЕКА

Пад кіраўніцтвам вядомага польскага антрапалага Яна Чаканоўскага ў Познані ўстаўлена антрапалагічная бібліятэка і антрапалагічны музей. У гэтым музеі знаходзіцца шмат цікавага матэрыяла, які дазваляе даследаваць антрапалагічныя змены ў чалавечым родзе ў першую чаргу Польшчы і яе суседзяў. Вядомыя яго працы «Нарысы польскай антрапалогіі», «Уступ да гісторыі славян», «Славянскія Польшчы».

Кіраўнік кафедры антрапалогіі Познанскага ўніверсітэта Ян Чаканоўскі цяпер надае многа увагі Музею чалавека, заданая якая — паширыць нашы веды аб мінулым чалавечым родзе. У музеі знаходзіцца шмат цікавага матэрыяла, які дазваляе даследаваць антрапалагічныя змены ў чалавечым родзе ў першую чаргу Польшчы і яе суседзяў. Вядомыя яго працы «Нарысы польскай антрапалогіі», «Уступ да гісторыі славян», «Славянскія Польшчы».

ТЫСЯЧА ШКОЛ

У сямігадовым плане развіцця народнай гаспадаркі Польшчы вядліка ўвага надаецца асветы. Падлікі сведчыць, што кожны год 600 тысяч дзяцей упершыню адчыняюць дзверы школы, што на кожныя 5300 жыхароў трыба пабудавать сямігадовую школу з 15 класнымі памішкаўнямі.

Па перспектыўнаму плану да 1965 г. будзе зладзена 60 тысяч класных памішкаўняў. Але гэтыя мала, не хавалі тысячы школ. Партыя і ўрад ПНР звярнуліся за зклікам: «Будуйце школы за ўласныя сродкі! Тысячы школ да гэтыхгоддзяў Польскай дзяржавы!» Гэты зклік атрымаў шырокую падтрымку ў польскага народа. У 1959 г. будзе пабудавана 4666 класных пакояў, з іх больш тысячы — на сродкі грамадскасці.

Хелм — першы вызвалены ад фашысцкага захопнікаў польскі горад і месца праймання першага народнага ўрада — адзначае п'ятнацінагоддзе свайго вызвалення будаўніцтвам новай школы — адной з тысяч, якія будуць у краіне да тысячгоддзя Польскай дзяржавы.

Праўда жыцця

Нямала выдатных польскіх пісьмемнікаў і паэтаў звярталіся ў сваёй творчасці да беларускай тэматыкі, да багатай фальклору — песень, легенд і казак. Адам Міцкевіч, Эліза Ажэшка, Марыя Кананіцкая, Трапачыньская — Агараж, Вацлаў Васілеўская — востра дэляка ілюстрацыі прадстаўнікоў польскай літаратуры, у творчых якіх у той ці іншай ступені гукаць беларускія матывы.

Творчасць вядомага пісьмемніка Польскай Народнай Рэспублікі Ежы Путраманта таксама цесна звязана з жыццём беларускага народа і з яго культурай. Таму і не дзіўна, што творы Ежы Путраманта даўно вядомыя беларускаму чытачу.

Цікавая жыццёвая і творчая біяграфія Ежы Путраманта. У літаратуры ён спачатку выступіў як паэт. Першыя яго вершы з'явіліся ў друку ў 1932 г. у вільненскім часопісе «Нагары» — органы групы маладых паэтаў, якія бунтавалі супраць пануючай партыйнай моды і мяшчынскай маралі. У той час польскую паэзію раз'ядала іржа фармалізму і натуралізму. Уплыў фармалізму адбіўся і на ранній творчасці Ежы Путраманта. Аднак ён усёмі сіламі змагаўся з дэкадэнтскімі настроямі рацыянальных пісьмемнікаў і імкнуўся паставіць сваю паэзію на службу прыгнечанаму народу. Амаль усе вершы яго першага зборніка (1934) прасякнуты нянавісцю да прыгнечальнасці, любоўю да працоўных мас і каланіяльных народаў.

У 1936 г. Ежы Путрамант паспрабаваў свае сілы ў прозе. Побач з крытычнай работай аб апавяданнях Баляслава Пруса ён напісаў і наведва «Два твары ночы», якая пазней выйшла ў зборніку «Святая куля». Гэта наведла, пабудуваная ідэя вострых і кампазіцыйна закончаных рыс, не можа іці ні ў якое параўнанне з пазнейшымі рэалістычнымі творамі пісьмемніка. У ёй толькі ашча нямятацца пратэст аўтара супраць някідкіх умоў жыцця ў перадаваёнай Польшчы.

Але пісьмемнік не паківаў сваёй пошукаў і спроб. Ужо ў 1937 г. ён піша невялікае рэалістычнае апавяданне «Школа ў жоўтым доме», якое ў мастацкіх адносінах выдзяляецца ад ранейшай наведы. Апавяданне выкрывае легенду аб тым, што «адукаваны чалавек» можа лёгка ўладкаваць сваё жыццё ў буржуазна-памешчыцкай Польшчы. Лёс яго героя Шыманскага, які хацеў трапіць у прытулак для стараляных, быў характэрны для многіх і многіх людзей у тагачаснай Польшчы.

Вяданне рэалістычнасці, яе вострых праблем і блізкае знаёмства з савецкай літаратурай дапамаглі Путраманту працягнуць хутка знайсці свой шлях у літаратуры і стаць пад сцяг сацыялістычнага рэалізму. На жаль, гэтага неўмагала сказаць пра Путраманта. Паэта ў праводзе да зборніка выбранах вершаў (1951) аўтар сам сляхуна прызнае: «Характэрна тое, што мая ідэяльная арыентацыя была больш хуткай, чым палітычная звычаласць. Сярод вершаў гэтага перыяду (1934—1938) ідэяна-мастацкімі

якасцямі асабліва выдзяляюцца «Шлях дзікіх гусей» (перакладзены Максімам Танкам) і верш «Стынуць кулямі», прысвечаны іспанскім антыфашыстам.

Далейшая творчая эвалюцыя аўтара цесна звязана з падзеямі, якія адбыліся ў Польшчы ў 1939 г. Пасля акупацыі Польшчы гітлераўцамі Ежы Путрамант эміграваў у СССР і пасяліўся ў Львове. Тут у 1940 г. быў заснаваны польскі часопіс «Нова віднокрэгі», актыўным супрацоўнікам якога з'яўляўся і Путрамант. Жыццё ў Савецкім Саюзе дапамагло яго творчаму росту. Восць што ён піша аб гэтым сам: «Вайна і знаходжанне ў СССР так мяне страшнілі, што выразіў канфлікт паміж мам і светапаглядам і палітычнай практыкай».

Цікава пераважваюць катастрофу свайго народа, Путрамант пачынае аскарава ўсёвядальнасць неабходнасці актыўнай барацьбы з цёмнымі сіламі рацыянальнасці, свабодную Польшчу, Паглыбляючы яго патрыятычныя пачуцці, расце творчая актыўнасць, пашырэнне палітычны круглаў. Цэнтральнай тэмай яго творчасці робіцца верасіфэўскія падзеі 1939 г.

Амаль тры гады працуе аўтар над сваім першым вялікім раманаў «Рачынасць» (1939—1941), у якім у шырокім плане пададзена перадаваная Польшча. Гарадскія пейзажы і выведзеныя героі сведчаць аб тым, што дзея рамана адбываецца ў Вільні, з якой аўтар быў звязаны гадамі малодасці і вучобы. На добра знаёмым матэрыялах аўтар змог абагуліць тыповыя бакі польскай рачынасці.

У 1955 г. у Народнай Польшчы была адзначана дзяржаўнай праміяй другой ступені яго апавесці «Раздаражжа», у якой пісьмемнік даў правільную ацэнку дзеячынні рацыянальнага падполля ў першыя гады пасля вызвалення краіны.

Палы рад створаных аўтарам вобразаў выклікае ў чытача агулу. Гэта вобразы заклітых ворагаў Народнай Польшчы: Турон — здраднік і кат, Банавантуры-Куявецкі — чалавек з двума абліччамі і небяспечны дэмагог, амерыканскі разведчык Рыхард.

Каказана ў апавесці плеяда актыўных будаўнікоў новай Польшчы, якія, не шкадуючы сіл і часта нават рызыкуючы жыццём, робяць вялікую справу пабудовы сацыялізма ў сваёй краіне.

На працягу апошніх год Ежы Путрамант займаўца працаваў над апавесцю «Верасень» (выходзіць у Дзяржаўным выдавецтве БССР).

Аповесць «Верасень» здабыла высокую ацэнку польскай грамадскасці. Паводле вынікаў конкурсу чытачоў, праведзенага часопісам «Нова культура», яна ўвайшла ў лік дзесяці лепшых кніжак, створаных польскімі пісьмемнікамі за апошнія дзесяцігоддзе.

Аповесць «Верасень» — шырокае мастацкае палатно, з багатай галерэяй вобразаў, якія прадстаўляюць самай разнастайнага слаі польскага грамадства.

Для нас, савецкіх чытачоў, хацелася б, каб у апавесці больш вылучыла была пададзена міралюбівая палітыка СССР напярэдадні другой сусветнай вайны. Хацелася б таксама, каб аўтар не абмяжоўваўся адной — дзевяцю фразаў аб савецка-нямецкіх дагаворы 1939 г., а паказаў адносіны да яго розных слаёў грамадства. Так зрабіў, напрыклад, Луі Арагон у раманаў «Камуністы», што ў значнай ступені дапамагло рассячы хлаўсіны, фальсіфікатарскія сьвідраванні заходняй буржуазіі, Магчыма, і вобраз Востры, прасякнутага магнага, варта было б расшырыць і дэталізаваць. Праз гэты вобраз можна было б шырока паказаць эканамічную і палітычную залежнасць буржуазнай Польшчы ад замежнага мананалістычнага капіталу.

Аповесць «Верасень» яшчэ ў большай меры, чым «Рачынасць» і «Раздаражжа», сведчыць аб вялікіх мастацкіх здольнасцях Ежы Путраманта, які робіць усё большыя поспехі ў галіне служэння свайму творчаму народу.

І. СКАПАРАТ.

Дзе ж ты, Ягана?

Вядомая польская пісьмемніца Марыя Дамброўска (народзілася ў 1892 г.) — аўтар многіх твораў прозы і драматычнай. У 1925 г. выйшаў з друку цыкл яе апавяданняў з жыцця яваскога прадлетарыята «Людзі адтуль». У пачатку 30-х гадоў пісьмемніца апублікавала вялікі роман «Ночы і дні».

У апошні час надрукаваны п'еса пісьмемніцы з асаб Бяляслава Смелага «Станіслаў і Багуміла» (1945) і зборнік яе апавяданняў «Зорка Заранка».

Марыя ДАМБРОЎСКАЯ.

пяробаша ў раён Старога Мясца. Затое цяпер — што за радасць! Не адступіць, бегчы пад кулям і наперад і застацца ішла! Да Маршалкоўскага ўжо рукой падаль: восі і брама, праз якую трыба дабрацца да падаўлаў, а з падаўлаў — у Рэптан і Маршалкоўска, і знаёмая брама — усё прапала ў яе з вачэй. Ягана здаеяс, нібы нехта падставіў ёй ножку ці ўдарыў па костачцы. Проста над сабою яна ўбачыла блакітныя неба, дымкі ад разгэваў сярпаў і адчула боль у галаве. «Што гэта за мню? — здзіўлілася яна. — Я ўпала і стукнулася галавою? Відань, не вельмі моцна... Будзе невялікі сніжк».

Яна ўранулася, прыжылася на локці, спрабуючы ўстаць, і замераў на хвіліну, зморыла раптоўнай сніваенню. Дя сваіх ног яна заўважыла дужыны крыві.

«Ага, я пакаўнула ў дужыне крыві. Тут пекна параніла!»

Яна хацела аслучыцца ад крыві, але нага нібы прырасла да бруку.

«Дык гэта я сама паранена ў нагу, — спалохалася яна і, адчуваючы, што ёй пекна, што ўпаўла на тратуар. І зноў над ёй было неба, і там, у бестурботнай сніве, рэаліза сярпады. У прыпадку жаху яна пачала клікаць на дапамогу, паўтараючы раз за разам: «Я паранена! Дапамажце! Я паранена!... Дапамажце! Ратуеце!»

Лужына крыві якой яе ног расла, прасочвалася ў шымылі тратуара, гусцела. Ёй наладжыла крычаць. Яна з падзёж заўважыла, што мінаметны агонь спыніўся. Па сутнасці, яна адчула сябе зусім няяксяка і была ў саім розуме, толькі чамусьці не магла ўстаць.

Праз нейкі час з брамы, трымаў ад дома, перад якой упала Ягана, вышлі двое хлопцоў з паязкікам Чырвонага Крыжа на рукавах. Відаць, у завулку змяшчаўся які-небудзь санітарны пункт, якога Ягана не заўважыла да гэтай часу. Куды ж падзёж смельца дзятчаты-санітары, якія нават пад шыкальным агнём напэўна выгнелі б правершчы, ці няма параненых? Тысячам людзей яны рабілі першую дапамогу, рызыкуючы, а часам і распачваючыся ўласным жыццём. А тут — як на буды — нішто не выгнелі і не пачуў голасу Яганы.

Яна падцяла галаву і хацела крыкнуць зноў, але ўбачыла, што маладыя людзі, павярнуўшыся, яе ўспішы, чагосьці шукаючы ў праломе сцяны. «Паклічы іх, — вырвалася яна, — калі знойдуць. Мужчыны павярнулі і заўважылі яе раней, чым яна паспела іх паклікаць. Яны кінуліся да яе,

— Сюды! — крыкнуў адзін з іх, а другі павярнуў назад, крыкнуўшы па-руску: — Носілікі! Першы ўжо быў каля Яганы. Ён адкрыў перавязаную цераз плячо сумку і пачаў спырта на наладжваць ёй часовую паязку. Тварык у юнака быў маленкі, падбародак нібы зрэзаны к шні, а лоб вялікі, спрыжычаны хвалістымі маршчынамі.

— Чаму вы не паклікалі на дапамогу? — сэрдыта буркнуў ён, адкідаючы тампон і першы бінт, якія імгненна набрылілі крывёю.

— Прабачце, я клікала, — далікатна запярэчыла Ягана.

У яе пахмурных шырых вачах прамільгнула нешта накіхатаў дабрадуннай усмешкі. Заклапочаны позірк юнака кіннуўся на гэтыя вочы, і чырвань заліла яго твар да самага іла, парэзанага маршчынамі.

— Не разумею! — абурэўся ён. — Я ж сам выходзіў у час абстраўлі, і не было ні душы! Наступіў яшчэ лі разу не абстраўлялі з мінаметам. А ўсё праз гэтае праклятае вяселье! — з гораччу ўсклікнуў ён.

— Надобра так адзначаць аб вяселлі, — спыніла яго Ягана. — А чыё гэта вяселье? — Майго таварыша, медыка, — пачула ў адказ. — Што ж з маёй нагой? Цяля? — Цяля... І нават, па-мойму, косьць не раздрана. Толькі вельмі вялікая страта крыві.

Падбеглі двое мужчын з насьліжамі. Яны паднялі Ягану, паклілі на насьліж і панеслі. На адным з іх быў нямецкі мундзір буро-зялёнага колеру, на другім — карчынгавая гімнасёрка, тут жа перагнітуў шырокая папругай. Той, у гімнасёрцы, яшчэ зусім маладзенькі, ішоў сярэду і, азіраючыся на Ягану, усё паўтараў па-руску: — Не бойцеся, не бойцеся!

А буро-зялёны, чалавек пажылды, ішоў ззаду, у галавах у Ягану, і гаравуў па-нямецку: — Нур лягтам, нур лягтам! — Хто гэта мяне ідзе? — звярнулася Ягана да юнака з наморничаным ілбом, які ішоў ля яе з правага боку.

— Гэта ваеннапалонны. А сярэду — савецкі. Таксама паліў у палон, але мы яго адбілі ў немцу. Цяпер ён воляны. І адразу далучыўся да нас.

Ягана адчула сябе шчаслівай. Падумачы толькі Яна паранена ў нагу — і нічога, нават косьць не пашкоджана. Яе знайшлі, падабралі, напэўна вылечылі. Як яны аспрыжана існуць яе, і немцы, і большыя, якія ж яны абодва добрыя!

У пакоіку, куды прынеслі Ягану, было некалькі чалавек. Спачатку яны дзвіліся, траіліся і распыталіся ў яе ў вачах, а пасля яна стала іх адрозніваць. Над ёй агніўся малады мужчына — ізнёккі, чорнавалосы, з невялікімі бачамі. У яго быў адбываў-бледны твар з буйнымі рысамі, вочы пазіралі праз іх. Побач з ім наў Ягана стаяла маладая жанчына, таксама немска-

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

82 ліпеня 1959 г.

3

